

Ìwé Dániẹ̀lì – Nọmbà Ọgọ̀rin

Ìparí àti Ìbèrẹ̀ àwọn Ìran: Ìran Ìsípáyá Ikeyìn Ellen White ní 1884 àti Ìtúmọ̀ Pàtàkì Rẹ̀

Jeff Pippenger
2024-02-13

Ní ọdún 1884, Ellen White rí ìran àfihàn gbangba rẹ̀ tí ó kẹ̀yìn. A fi í fún un ní Portland, Oregon. Ìran àfihàn gbangba rẹ̀ àkókó ni a fi fún un ní ọdún 1844, ní Portland, Maine. Jésù máa n fí ìbèrẹ̀ ohun kan sàpẹ̀júwe òpin ohun kan nígbà gbogbo.

“Kò pé léyìn ìparí àkókò náà, ní ọdún 1844, ni a fi ìran mi àkókó fún mi. Mo n bèwò lódò Ìyáàfin Haines ní Portland, arábinrin olólùfẹ̀ kan nínú Kristi, ẹni tí okàn rẹ̀ dà pọ̀ mọ̀ tẹ̀mi; márùn-ún wa, gbogbo wa sì jẹ̀ obinrin, ni a kúnlẹ̀ ní idákẹ̀jẹ̀ ní pepe idílẹ̀. Bí a ti n gbàdúra, agbára Ọlọrun bà lé mi gégé bí mi kò tii rí lára rẹ̀ rí tẹ̀lẹ̀.”

“Ó dà bí ẹni pé a yí mi ká pẹ̀lú ìmọ̀lẹ̀, àti pé mo n gòkè lọ sókè sí i láti ilẹ̀ ayé. Mo yí padà láti wá àwọn ènìyàn ìbọ̀wọ̀lẹ̀ nínú ayé, sùgbón n kò lè rí wọn, nígbà tí ohun kan wí fún mi pé, ‘Wo lẹ̀kan sí i, kí o sì wo sókè díẹ̀ sí i.’ Nígbà náà, mo gbé ojú mi sókè, mo sì rí ọ̀nà tó tọ̀ tí ó sì há, tí a gbé ga sókè lórí ayé. Lórí ọ̀nà yìi ni àwọn ènìyàn ìbọ̀wọ̀lẹ̀ n rìn lọ sí ilú náà tí ó wà ní òpin kejì ọ̀nà náà. Wọn ní ìmọ̀lẹ̀ tí n tàn gan-an tí a gbé kalẹ̀ léyìn wọn ní ìbèrẹ̀ ọ̀nà náà, èyí tí ángẹ̀lì kan sọ fún mi pé ọ̀nà ni ‘igbe ọ̀gànjó ọ̀ru.’ [WO MÁTÍÙ 25:6.] Ìmọ̀lẹ̀ yìi n tàn ní gbogbo ọ̀nà náà, ó sì n fún ẹ̀sẹ̀ wọn ní ìmọ̀lẹ̀, kí wọn má bàa kọ̀sẹ̀.

“Bí wọn bá pa ojú wọn mọ̀ sára Jesu, ẹni tí ó wà níwájú wọn gan-an, tí ó n darí wọn lọ sí ilú náà, wọn wà ní ààbò. Sùgbón láipẹ̀, àwọn kan bèrẹ̀ sí i rẹ̀wẹ̀sì, wọn sì wí pé ilú náà sì jìnnà púpọ̀, àti pé wọn ti retí pé àwọn i bá ti wọ inú rẹ̀ tẹ̀lẹ̀. Nígbà náà ni Jesu máa n gba wọn níyànjú nípa gbígbé apá ọ̀tún rẹ̀ ológo sókè, àti láti apá rẹ̀ ni ìmọ̀lẹ̀ kan ti n jáde, tí ó n rí lórí ẹ̀gbé Advent, wọn sì ké pé, ‘Alleluia!’ Àwọn miiran sì fi ikánjú sẹ̀ ìmọ̀lẹ̀ tí ó wà léyìn wọn, wọn sì wí pé kí i ẹ̀sẹ̀ Ọlọrun ni ó ti mú wọn jáde dé ibi jìjìn bèẹ̀. Ìmọ̀lẹ̀ tí ó wà léyìn wọn pa, ó sì fi ẹ̀sẹ̀ wọn sílẹ̀ nínú òkùnkùn pípé, wọn sì kọ̀sẹ̀, wọn pàdànú ìrìran àmì náà àti ti Jesu, wọn sì bọ̀ kúrú lójú ọ̀nà náà sòkalẹ̀ sínú ayé òkùnkùn àti búburú tí ó wà ní isàlẹ̀.” Christian Experience and Teachings of Ellen G. White, 57.

Nínú itàn-ayé Ellen White tó ní idipò méfà, tí ọ̀mọ-ọ̀mọ̀ rẹ̀ Arthur L. White kọ, ó sàkọ̀sílẹ̀ ọ̀rọ̀ kan tí John Loughborough sọ ní ipàdẹ̀ General Conference ti ọdún 1893.

“Loughborough, nígbà tí ó n sọ̀rọ̀ ní ipàdẹ̀ General Conference ní ọdún mèsàn-án léyìn náà, sọ pé: “Mo ti rí Sister White nínú ìran ní igbà tó fẹ̀rẹ̀ jẹ̀ àádọ̀ta. Igbà àkókó ni ní nńkan bí ọdún mérénlélógójì sẹ̀yìn.... Ìran gbangba rẹ̀ tí ó kẹ̀yìn jẹ̀ ní 1884, ní pápá àgọ̀pàdẹ̀ ní Portland, Oregon.” Ellen White Biography, volume 3, 256.

Ó sì máa ní àlá àti ìran léyìn ọdún 1884, sùgbón àwọn ìran tí ó sẹ̀lẹ̀ ní gbangba parí ní pàtó léyìn ọdún mérénlélógójì gan-an bí wọn ti bèrẹ̀, àti pé ìbèrẹ̀ àti òpin àwọn ìran gbangba náà sẹ̀lẹ̀ ní ilú tí a n pè ní Portland. Ilú àkókó wà ní etíkun ilà-oòrùn Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà, ilú ikẹ̀yìn sì wà ní etíkun

ìwò-òòrùn. Àwọn kan lè fẹ́ jiyàn pé òtítọ́ yí kò tùmọ́ sí nńkan míi ju ìṣẹ̀lẹ̀ àdéhùn ènìyàn lọ, àwọn míràn sì lè jiyàn pé ète fún àwọn ìran gbangba ti ẹ́, nítorí nàà Olúwa fi òpin sí wọn lẹ́yin oḍún mérénlélógójì.

Ìdí gidi ni nítorí àìgbọ̀ràn àti ìṣọ̀tẹ̀ tí n pò sí i sí ẹ̀bùn ìṣọ̀tẹ̀lẹ̀ tí a ti fi fún ìṣisẹ̀ Millerite.

“Lẹ́yin tí mo dé Oakland, imọ̀lára nípa ipò àwọn nńkan ní Battle Creek dì mí lóri gan-an, èmi nàà sì jẹ́ aláìlera, aláìní agbára láti ràn yín lówó. Mo mọ́ pé iwúkàrà ìgbàgbọ̀-àìní n ẹ́ṣẹ́. Àwọn tí wọn kọ̀bi ara sí àwọn àṣẹ́ kedere ti ọ̀rọ̀ Ọ̀lórùn n kọ̀bi ara sí àwọn ẹ̀rí tí n rọ̀ wọn láti kíyèsì ọ̀rọ̀ nàà. Nígba tí mo ẹ̀bẹ̀wò sí Healdsburg ní òtútù oḍún tó kojá, mo wà gidigidi nínú àdúrà, mo sì kún fún ànìyàn àti ibànújẹ́. Sùgbọ̀n nígba kan, bí mo ẹ́ wà nínú àdúrà, Olúwa gbá òkùnkùn padà, imọ̀lẹ̀ nílá kan sì kún yàrá nàà. Ángẹ̀lì Ọ̀lórùn kan wà lẹ́gbẹ́ mi, ó sì dà bí ẹ̀ni pé mo wà ní Battle Creek. Mo wà nínú àwọn ìgbimọ́ yín; mo gbọ́ àwọn ọ̀rọ̀ tí a sọ́ jáde, mo rí, mo sì gbọ́ àwọn nńkan tí, bí Ọ̀lórùn bá fẹ́, mo fẹ́ kí a lè pa ré kúrò nínú ìrán tí mi títi láé. A farapa ọ̀kàn mi tó bẹ́ẹ̀ tí mi ò mọ́ ohun tí mo lè ẹ́ tàbí ohun tí mo lè sọ́. Àwọn nńkan kan wà tí èmi kò lè mẹnù kàn. A pa lásẹ́ fún mi pé kí n má jẹ́ kí ẹ̀nikẹ̀ni mọ́ ohunkóhun nípa èyí, nítorí pé ọ̀pọ̀ nńkan sì yẹ́ kí ó túbọ́ hàn gbangba.

“A sọ́ fún mi láti kó imọ̀lẹ̀ tí a ti fi fún mi jo, kí n sì jẹ́ kí ìtanràn rẹ̀ tàn jáde sí àwọn ènìyàn Ọ̀lórùn. Mo ti n ẹ́ èyí nínú àwọn àpilẹ̀kọ́ inú iwé ìròyìn. Mo máa n dide ní aago mẹ́ta àárọ̀ ní fẹ́rẹ́ gbogbo òwúrọ̀ fún ọ̀pọ̀ oṣù, mo sì kó onírúurú kókó-ọ̀rọ̀ tí a kọ́ lẹ́yin tí a fi ẹ̀rí méjèjì ikeyin nàà fún mi ní Battle Creek jo. Mo kọ́ àwọn nńkan wònyí sílẹ̀, mo sì yára fi wọn ránsẹ́ sí yín; sùgbọ̀n mo ti kọ́ láti tójú ara mi dáadàa bí ó ti yẹ́, èyí sì mú un wá sí pé mo ṣubú lábẹ́ ẹ̀rù nàà; gbogbo ohun tí mo kọ́ kò parí ní àkókò láti dé ọ̀dọ̀ yín ní Ìpàdẹ̀ Àgbà.”

“Lẹ́kansi, nígba tí mo wà nínú àdúrà, Olúwa fi ara Rẹ̀ hàn. Mo tún wà ní Battle Creek lẹ́kàn sí i. Mo wà nínú ilé púpọ̀, mo sì gbọ́ ọ̀rọ̀ yín ní àyíká tábilì yín. Àwọn kókó-ẹ̀kúnrẹ́rẹ́ rẹ̀ ni mi kò ní òmìnira bá yí láti sọ́. Mo ní ìrẹ́tí pé a kì yóò pé mí láé láti mẹnù kàn án. Mo tún ní àlà púpọ̀ tí ó ẹ́ kedere gidigidi.”

“Ohùn wo ni ẹ̀yin yóò gba gégé bí ohùn Ọ̀lórùn? Agbára wo ni Olúwa ní ní ipamọ́ láti tún àṣisẹ́ yín ẹ́, kí ó sì fi ipa ọ̀nà yín hàn yín gégé bí ó ti rí? Agbára wo ni yóò ẹ́ṣẹ́ nínú ijọ́? Bí ẹ́ bá kọ́ láti gbàgbọ́ títi gbogbo ojiji àidánìlójú àti gbogbo ìṣeṣe iyéméjì yóò fi kúrò, ẹ̀yin kì yóò gbàgbọ́ láé. Iyéméjì tí n béèrè imọ́ pípé kì yóò fi ara rẹ́ fún ìgbàgbọ́ láéláé. Ìgbàgbọ́ dúró lóri ẹ̀rí, kì í ẹ́ lóri ìfihàn tí kò fi ààyè sí iyéméjì. Olúwa n béèrè pé kí a ẹ̀gbọ̀ràn sí ohùn ojúṣe, nígba tí àwọn ohùn míràn yí wa ká, tí wọn sì n rọ̀ wá láti tẹ̀lẹ́ ipa ọ̀nà tí ó lòdì. Ó n béèrè ìfìyèsì àtọ̀kànwá lódò wa láti lè yàtò sí ohùn tí n sọ̀rọ̀ láti ọ̀dọ̀ Ọ̀lórùn. A gbọ̀dọ́ kọ́ ifẹ́ inú tí n fà wa, kí a sì sẹ́gun rẹ́, kí a sì sẹ́gbọ̀ràn sí ohùn ẹ̀rí-ọ̀kàn láísí ifòròwé rẹ́ tàbí ìdàpòmọ̀ra, kí ikìni rẹ́ má bàa dáké, tí ifẹ́ ara àti itesí inú yóò sì gba àkóso. Ọ̀rọ̀ Olúwa n tọ́ wa wá, àwa gbogbo tí a kò tíi kọ́ Ẹ̀mí Rẹ́ sílẹ̀ nípa pípinnu pé a kì yóò gbọ́, a kì yóò sì sẹ́gbọ̀ràn. A n gbọ́ ohùn yí nínú ìkìlò, nínú imọ̀ràn, àti nínú ibáwí. Ọ̀un ni ìránṣẹ́ imọ̀lẹ̀ ti Olúwa sí àwọn ènìyàn Rẹ́. Bí a bá dúró de ipè tí yóò lágbara jù tàbí ànfààní tí ó dára jù, a lè gba imọ̀lẹ̀ nàà kúrò lódò wa, a ó sì fi wa sílẹ̀ nínú òkùnkùn.” Testimonies, volume 5, 68.

Arábinrin White fi hàn pé bí ìṣọ̀tẹ̀ tí n bá a lọ sí ìṣẹ́ ìránṣẹ́ rẹ́ gégé bí wòlì obinrin bá farahàn, “a lè yọ́ imọ̀lẹ̀ nàà kúrò, àti” Adventismu Laodicea yóò sì “jẹ́ kí a fi í sílẹ̀ nínú òkùnkùn.” Ní oḍún 1915,

a yọ ìmólẹ̀ nàà kúrò. Ọlórún ní agbára pípé nígbà gbogbo láti gbé wòlù tàbí wòlù obinrin dide nígbàkígba tí Ó bá fẹ̀ ẹ̀ bẹ̀. Ó gbé Eliša dide láti tẹ̀lẹ̀ Elijah, sùgbón kò sí wòlù aláàyè kankan tí a gbé dide lẹ̀yìn 1915, nítorí Olúwa ti “yọ ìmólẹ̀ nàà kúrò.”

Ní ti alá àti iran Sister White bá wá sí ọ̀ràn, àkókò mẹ̀ta ni ó wà. Àkókò àkókó, tí ó pé ọ̀dún mérénlélógòjì, ni pé àwọn iran máa n ẹ̀lẹ̀ ní gbangba, fún àwọn ète tí ó ní í ẹ̀ pẹ̀lú idásilẹ̀ ẹ̀bùn nàà nínú ọ̀kàn àwọn tí wọn wà ní ẹ̀ nígbà tí àwọn iran nàà ẹ̀lẹ̀. Lẹ̀yìn nàà, láti ọ̀dún 1884 títí di ikú rẹ̀ ní 1915, àwọn iran àti alá ni a fi fún un tí wọn sì jẹ̀ fún ìmúgbòrò àwọn èniyàn Ọlórún, sùgbón a fi wọn fún un ní ikòkò. Àkókò kẹ̀ta bèrẹ̀ ní 1915, ó sì pèsè ẹ̀rí pé Adventism ti Laodicea wà nínú òkùnkùn ipẹ̀yindà.

Israẹli àtijọ̀ jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ Israẹli òde-òní, àti ní àkókò ìṣòtẹ̀ tí ó ti gbilẹ̀ pátápátá tí Élí àti àwọn ọ̀mọ̀ rẹ̀ mẹ̀jẹ̀jẹ̀, Hofini àti Fínihasi, ọ̀jọ̀ fún, “iran tí a fihàn ní gbangba kò sí.” Ídí nàà ni àìgbọ̀ràn burúkú àti ìṣòtẹ̀ wọn. Ọlórún kí í yípadà.

“Ìkilò miiran ni a tún gbọ̀dọ̀ fi fún ilé Éli. Ọlórún kò lè bá àlùfàà agbà àti àwọn ọ̀mọ̀ rẹ̀ sòrò; ẹ̀şẹ̀ wọn, bí ikùukùu tí ó nipon, ti di iwàláàyè Èmí Mímọ̀ Rẹ̀ mó. Sùgbón láàárín iwà búburú, ọ̀mọ̀ nàà, Sámúẹ̀lì, dúró ẹ̀şinşin ní ọ̀títọ̀ sí Ọrun, àti iranşẹ̀ idálẹ̀bi sí ilé Éli ni ịşẹ̀ àyànfúnni Sámúẹ̀lì gégé bí wòlù ti Ẹ̀lẹ̀gíga Jùlọ.”

“Ọ̀rọ̀ Olúwa sì ọ̀wọ̀n ní ọ̀jọ̀ wọ̀nyẹn; iran tí a fihàn ní gbangba kò sí. Ó sì ẹ̀lẹ̀ ní àkókò nàà, nígbà tí Éli dùbúlẹ̀ ní ipò rẹ̀, tí ọ̀jọ̀ rẹ̀ sì bèrẹ̀ sí í sòkùnkùn débi pé kò lè ríran; àti kí fitilá Ọlórún tó ti, nínú tẹ̀npili Olúwa, níbi tí àpótí Ọlórún wà, tí Sámúẹ̀lì sì dùbúlẹ̀ láti sùn; pé Olúwa pè Sámúẹ̀lì. Ní rírò pé ohùn nàà jẹ̀ ti Éli, ọ̀mọ̀ nàà yára lọ sí ẹ̀gbẹ̀ ibùsùn àlùfàà nàà, ó ní, ‘Èmi niyí; nítorí iwọ̀ pè mí.’ Ídáhùn nàà sì ni pé, ‘Èmi kò pè ọ̀, ọ̀mọ̀ mi; padà lọ dubulẹ̀.’ Lẹ̀mẹ̀ta ni a pè Sámúẹ̀lì, lẹ̀mẹ̀ta sì ni ó dáhùn ní irú ọ̀nà kan nàà. Nígbà nàà ni Éli dájú pé ipè àdiitú nàà ni ohùn Ọlórún. Olúwa ti kojá ní ti iranşẹ̀ Rẹ̀ tí Ó yàn, ọ̀kùnrin onírún funfun, láti bá ọ̀mọ̀ kékeré kan sòrò. Èyí fúnra rẹ̀ jẹ̀ ibáwí kíkoro sùgbón tí ó tọ̀ sí Éli àti ilé rẹ̀.” Patriarchs and Prophets, 581.

Nínú ipẹ̀yindà ilé Éli, kò sí iran gbangba, nítorí Ọ̀rọ̀ Oluwa jẹ̀ “iyebíye” ní ọ̀jọ̀ wọ̀nyẹn. Ọ̀rọ̀ Héberú tí a tùmọ̀ sí “iyebíye” tùmọ̀ sí “àlẹ̀gbẹ̀”. Láti ọ̀dún 1844 títí di 1884, àwọn “iran gbangba” wà, tí a fi fún Adventismu Laodíkèà. A kòkọ̀ fi èyí múlẹ̀ nínú ìtàn ịşisẹ̀ Millerite Filadelfià, àti ní 1856 ó bèrẹ̀ sí í fi hàn pé ịşisẹ̀ Filadelfià ti yí padà sí ịşisẹ̀ Laodíkèà, sùgbón àwọn iran gbangba nàà tẹ̀síwájú, nítorí Ọlórún ní sùúrù pípé, ó sì kún fún àánú.

Lẹ̀yìn nàà, ní ọ̀dún 1863, ìṣòtẹ̀ sí àwọn ọ̀títọ̀ ipilẹ̀ bèrẹ̀, sùgbón àwọn “iran tí ó sí sílẹ̀” tẹ̀síwájú títí di ọ̀dún 1884. Lẹ̀yìn nàà, iyípadà kan ẹ̀lẹ̀. Nínú orí kejo iwé Èsékíẹ̀lì, a fi àwọn irira méréni nàà hàn gégé bí àwọn tí n pò sí í ní iwà wọn. Ọ̀dún 1884 ọ̀pẹ̀rẹ̀ iparí tí ó súnmolé ti iran àkókó àti ibèrẹ̀ iran kejì. Ìtàn Advent fi hàn pé ní ọ̀dún 1881, àti lẹ̀kansi ní ọ̀dún 1882, igbéga méjì pàtàkì nínú ìṣòtẹ̀ ẹ̀lẹ̀.

Ní ọ̀dún 1881, Ààrẹ̀ Àpéjọ̀ Gbogbò (George Butler) kọ, ó sì tẹ̀ ọ̀wọ̀ àtẹ̀jádẹ̀ àwọn àpilẹ̀kọ kan sínú Review and Herald, nínú èyí tí ó ti jiyàn pé àwọn apá kan nínú Bíbẹ̀lì ni a mí sí ju àwọn apá miiran lọ, àti ní iparí àwọn àpilẹ̀kọ rẹ̀, ó tilẹ̀ tọ̀ka sí àwọn apá kan nínú Bíbẹ̀lì tí a kò mí sí. Lẹ̀yìn èyí, ní ọ̀dún 1882, Uriah Smith, aşáájú ịşẹ̀ itẹ̀wé, àti ní àkókò nàà pẹ̀lú aşáájú ịşẹ̀ ẹ̀kọ̀, bèrẹ̀ sí í kóni

pé nígbà tí a fi àwọn àṣòtélẹ̀ ojọ iwájú tàbí itàn mímọ̀ ti ìgbà àtíjọ hàn fún Sister White, àwọn ọ̀rọ̀ rẹ̀ jẹ́ àmísí, ṣùgbọ̀n ó jìyàn pé, nígbà tí ó bá ń tọ̀ka sí àìkùna ara ẹ̀ni àwọn ọ̀mọ ẹ̀gbé ọ̀jọ, nígbà nàà, ó kàn jẹ́ èrò ènìyàn tirẹ̀.

Ní ọ̀dún 1881 ni Sàtànì gbé ìkọ̀lù gbangba kan dide sí àṣẹ̀ Bíbélì King James, nípasẹ̀ ọ̀nà ààrẹ ọ̀jọ, lẹ́yìn nàà sì ní ọ̀dún tó tẹ̀lẹ̀ e, aṣáájú iṣẹ́ ẹ̀kọ̀ àti títẹ̀jádẹ̀ nàà tún gbé ìkọ̀lù irú bẹ̀ẹ̀ dide sí àṣẹ̀ Ẹ̀mí Àṣòtélẹ̀. Látí 1884, ẹ̀rì nàà ni pé ní àwọn ojọ̀ wònyí kò sí ìran gbangba. Látí 1863 títí dé 1881, iṣòtẹ̀ nàà ti pọ̀ sí i títí ó fi kó Bíbélì àti Ẹ̀mí Àṣòtélẹ̀ sínú, kò sì tún kàn jẹ́ aṣojú ikòsilẹ̀ àwọn ipilẹ̀ nikan mọ̀.

Àwọn ìrira mērin tí a ṣàfihàn nínú Ezekieli orí kejo, ni àwọn àgbà ọ̀kúnrin ẹ̀, èyí tí ó dúró fún aṣáájú Jerúsálẹ̀mù, tí ó bèrẹ̀ gégẹ̀ bí àjọ ọ̀jọ̀ tí ó jẹ́ ọ̀fin gégẹ̀ bí Adventismu Laodicea ní ọ̀dún 1863. Ní àkókò nàà ni a tẹ̀ àpilẹ̀kọ̀ kan jáde nínú Review and Herald, tí àwọn akòtàn kan fi sí ọ̀dọ̀ James White gégẹ̀ bí ònkòwé rẹ̀, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé ẹ̀rì àkòsilẹ̀ iwé nàà fúnra rẹ̀ ń tọ̀ka sí Uriah Smith jùlọ̀ gégẹ̀ bí ònkòwé gidì. Bí ó ti wù kí ó rí, ègún tí a kéde sí atunkọ̀ Jẹ́ríkò ni a mú ẹ̀ ní kedere nínú James White, Uriah Smith sì ni ẹ̀ni tí ó dá àwòrán àtẹ̀ 1863 èké nàà. Ní ọ̀dún 1881, ààrẹ̀ General Conference ń fi àwọn àpilẹ̀kọ̀ sínú Review and Herald, tí ó ń jìyàn lòdì sí àṣẹ̀ pípé ti Bíbélì, lẹ́yìn nàà ní ọ̀dún tí ó tẹ̀lẹ̀ e Uriah Smith bèrẹ̀ ikòlù kan sí àṣẹ̀ Ẹ̀mí Àṣòtélẹ̀.

Àwọn ọ̀kúnrin àtíjọ̀ tí ó yẹ́ kí wọn jẹ́ olùṣọ̀, ni wọn ń darí jáde nínú ìkọ̀lù gbangba kan tí ó bèrẹ̀ pèlú ikòlù sí àwọn ọ̀títọ̀ ipilẹ̀ tí a ṣojú fún nínú àlá Miller, tí a sì ṣàfihàn lórí tábilì méjì Habakuku. Látí ibẹ̀ ni wọn ti bèrẹ̀ sí í kọ̀lù ẹ̀lẹ̀rìí méjì, iye Bíbélì àti Ẹ̀mí Àṣòtélẹ̀. Ní àkókò kan nàà pèlú (ibèrẹ̀ ọ̀dún 1880s), aṣáájú iṣẹ́ ilera, John H. Kellogg, bèrẹ̀ sí í mú ẹ̀mí ìgbàgbọ̀ asán ti pantheismu wá sínú àwọn aṣáájú ọ̀jọ̀. Ní ọ̀dún 1881, a sin James White, Sister White sì wà láàrín iṣòtẹ̀ tí ń pọ̀ sí i láti ọ̀dọ̀ àwọn aṣáájú ètò ẹ̀kọ̀, ilera, àti iṣẹ̀lú ọ̀jọ̀.

Ìhin tí ó ti dé ní 1856, èyí tí ó jẹ́ ìmọ̀lẹ̀ tí a fi kún un nípa “àkókò méje,” àti pèlú ìhin sí Laodicea, ni a ti kọ̀, Olúwa sì ní ipinnu láti tún ìhin kan nàà nàà ẹ̀ ní Àpéjọ̀ Gbogbogbò ní Minneapolis ní 1888, nípasẹ̀ ìhin tí àwọn Àgbà Jones àti Waggoner gbé kalẹ̀. Ìhin wọn kí í ẹ̀ ìhin tuntun, nígbà tí Sister White sì bá àwọn tí wọn tako ìhin wọn sọ̀rọ̀, ó fi hàn pé àwọn ọ̀lọ̀tẹ̀ gbà pé itakò wọn sí ìhin Jones àti Waggoner dúró fún ojúṣe wọn láti dáàbò bo àwọn àmí ààlà àtíjọ̀, èyí tí ó tún jẹ́ àwọn ipilẹ̀ àtíjọ̀. Iṣòtẹ̀ wọn fi hàn pé ní ọ̀dún 1888, wọn kò tún lóye ohun tí àwọn ipilẹ̀ nàà jẹ́ mọ̀, èyí ni pé àwọn ọ̀títọ̀ ipilẹ̀ ń ṣojú ọ̀dodo Kristi. Nínú àyíká àwọn àmí ààlà àti àwọn ilàna William Miller ó sọ̀ pé:

Ó yẹ́ kí a fúnra wa mọ̀ ohun tí ó dá Kristiẹ̀ni sílẹ̀, ohun tí ọ̀títọ̀ jẹ́, ohun tí ìgbàgbọ̀ tí a ti gbà jẹ́, ohun tí àwọn ọ̀fin Bíbélì jẹ́—àwọn ọ̀fin tí a fi fún wa láti ọ̀dọ̀ aláṣe tí ó ga jùlọ̀. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ènìyàn ni ń gbàgbọ̀ láini idí kan tí wọn fi lè gbé ìgbàgbọ̀ wọn lé lórí, láini ẹ̀rì tí ó tó ní ti ọ̀títọ̀ ọ̀ràn nàà. Bí a bá gbé èrò kan kalẹ̀ tí ó bá ara ohun tí wọn ti pinnu tẹ̀lẹ̀ mu, wọn ti múra tán pátápátá láti gbà á. Wọn kí í ronú láti inú idí dé iṣẹ̀lẹ̀, ìgbàgbọ̀ wọn kò ní ipilẹ̀ tòótọ̀ kankan, àti ní àkókò idánwò wọn yòò rí i pé orí iyanrìn ni wọn ti kólẹ̀ sí.

“Èni tí ó bá sinmi ní itẹ̀lórùn pèlú àipé ìmọ̀ ara rẹ̀ nípa Ìwé Mímọ̀ ní àsikò yí, tí ó sì ń rò pé èyí tó fún ìgbàlà rẹ̀, ó ń sinmi nínú ẹ̀tàn apanirun. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ wà tí a kò tii pèsè wọn dáadáa pèlú àriyànjiyàn Ìwé Mímọ̀, kí wọn lè mọ̀ aṣiṣe yàtò, kí wọn sì dá gbogbo aṣà àti ìgbàgbọ̀ asán lẹ̀bi, tí a ti fi lẹ̀lẹ̀ gégẹ̀ bí ọ̀títọ̀. Satani ti mú èrò tirẹ̀ wọ̀ inú ọ̀jọ̀sin Ọ̀lọ̀run, kí ó lè bà irọ̀rùn ihinrere

Kristi jẹ. Ọpọlọpọ èniyàn tí wọn n sọ pé wọn gba òtítọ̀ isinsin yìí gbọ́, kò mọ ohun tí ó dá ìgbàgbọ́ tí a fi lé àwọn ẹni mímọ̀ lówọ̀ lẹ̀ẹkan soṣo dúró—Kristi nínú yín, irètí ọ̀go. Wọn rò pé àwọn n dáàbò bo àwọn ààmì ààlà àtíjọ́, sùgbọ́n wọn tutù díẹ, wọn sì jẹ aláínífẹ́. Wọn kò mọ ohun tí ó tùmọ̀ sí láti hun ifẹ́ àti ìgbàgbọ́ gidì sínú irírí wọn, àti láti ní agbára tòótọ̀ rẹ. Kì í ẹ akẹkọ̀ọ̀ Bíbẹ̀lì tó sún mọ̀ra ni wọn, sùgbọ́n wọn jẹ ọ̀lẹ̀ àti aláífiyèsí. Nígbà tí iyàtò èrò bá dide lórí àwọn ẹ̀ṣẹ̀ Íwé Mímọ̀, àwọn wònyí tí kò kẹkọ̀ọ̀ pẹ̀lú ète kan, tí wọn kò sì dájú nípa ohun tí wọn gbà gbọ́, máa sùbú kúrò nínú òtítọ̀. A yẹ kí a fi dandan iwáàdìi pẹ̀kipeki sí òtítọ̀ Ọlórùn lórí gbogbo èniyàn, kí wọn lè mọ̀ pé wọn mọ ohun tí ó jẹ òtítọ̀. Àwọn kan n sọ pé ìmọ̀ púpọ̀ wà lódò àwọn, wọn sì ní itẹ̀lórùn pẹ̀lú ipò wọn, nígbà tí wọn kò ní itara sí iṣẹ̀ náà mọ̀, tàbí ifẹ́ gbígboná sí Ọlórùn àti sí àwọn ọ̀kàn tí Kristi kú fún, ju bí ẹni pé wọn kò tii mọ Ọlórùn rí. Wọn kì í ka Bíbẹ̀lì [látì] fi ọ̀rá inú rẹ̀ àti isanra rẹ̀ se ti ọ̀kàn ara wọn. Wọn kì í ní ìmọ̀lára pé ohùn Ọlórùn ni ó n bá wọn sọ̀rọ̀. Sùgbọ́n bí a bá fẹ́ lóye ọ̀nà ìgbàlà, bí a bá fẹ́ rí ìmọ̀lẹ̀ itanràn Oòrùn òdodo, a gbọ̀dọ̀ kẹkọ̀ọ̀ Íwé Mímọ̀ pẹ̀lú ète kan, nítorí àwọn ilé́rì àti àwọn àsoṣelẹ̀ Bíbẹ̀lì n tan ìmọ̀lẹ̀ ọ̀go kedere sórí ètò àtòrunwá iràpadà, àwọn òtítọ̀ nílá wònyí tí a kò lóye rẹ̀ kedere.” The 1888 Materials, 403.

A gbé ọ̀rọ̀ yìí láti inú ẹ̀rì rẹ̀ ní àkókò ọ̀dún 1888, ó sì fi hàn pé àwọn ọ̀lọ̀tẹ̀ n kọ̀ ipilẹ̀ lórí iyanrìn, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé wọn kò mọ̀ ó. Ó sọ̀ pé, “Ọpọ̀lọ̀pọ̀ àwọn tí n jẹwọ̀ pé wọn gbà òtítọ̀ àsikò yìí gbọ́, kò mọ ohun tí ó dá ìgbàgbọ́ tí a fi lé àwọn ẹni mímọ̀ lówọ̀ lẹ̀ẹkan soṣo sílẹ̀—Kristi nínú yín, irètí ọ̀go. Wọn rò pé àwọn n dáàbò bo àwọn àmì ààlà àtíjọ́, sùgbọ́n wọn jẹ amúlẹ̀ àti aláínífẹ́.” Ó fi hàn pé wọn sì wà nínú ipò Laodíkíà, nítorí pé wọn jẹ “amúlẹ̀.” Ó sì tún fi hàn pé “ìgbàgbọ́ tí a fi lé àwọn ẹni mímọ̀ lówọ̀ lẹ̀ẹkan soṣo sílẹ̀—Kristi nínú yín, irètí ọ̀go.” Kristi ni Àpáta Àinípẹ̀kun, àti gégẹ̀ bí Àpáta Àinípẹ̀kun, Ó dúró fún àwọn iyebíye inú alá Miller.

“A ti mú ikilọ̀ wá: Kò yẹ kí a jẹ́ kí ohunkóhun wólé tí yòò da ipilẹ̀ ìgbàgbọ́ rú, èyí tí a ti n kọ̀ lé lórí láti ìgbà tí iránṣẹ̀ náà ti dé ní 1842, 1843, àti 1844. Èmi wà nínú iránṣẹ̀ yìí, àti láti ìgbà náà wá ni mo ti dúró níwájú ayé, ní òtítọ̀ sí ìmọ̀lẹ̀ tí Ọlórùn ti fi fún wa. A kò ní í ronú láti yọ ẹ̀ṣẹ̀ wa kúrò lórí pátákó tí a ti gbé wọn lé, bí a ẹ̀ ní wá Oluwa lójoojúmọ̀ pẹ̀lú àdúra àtòkànwá, ní wíwá ìmọ̀lẹ̀. Ẹ̀ ẹ̀ rò pé mo lè fi ìmọ̀lẹ̀ tí Ọlórùn ti fi fún mi sílẹ̀? Ó yẹ kí ó rí bí Àpáta Ayérayé. Ó ti n tọ̀ mi sọ̀nà láti ìgbà tí a ti fi í fún mi.” Review and Herald, April 14, 1903.

Ó sàfihàn òtítọ̀ pàtàkì kan nípa àwọn ọ̀lọ̀tẹ̀ náà, tí wọn jẹ̀ àwọn ọ̀kùnrin àtíjọ́ ti Ezekieli, nígbà tí ó sọ̀ pé, “Wọn kì í ronú láti inú idí dé èso.” Àwọn èniyàn búburú kò lè tàbí wọn kì yòò ronú láti inú idí dé èso. Èso ipàdẹ̀ General Conference ti ọ̀dún 1888 jẹ ọ̀lọ̀tẹ̀ tó bẹ̀ẹ̀ gẹ́ tí Sister White pinnu láti kúrò, sùgbọ́n olùtósónà angẹ̀lì rẹ̀ pàṣẹ̀ fún un pé ó gbọ̀dọ̀ dúró kí ó sì kọ̀ itàn afiwéra ti isòtẹ̀ Kora, Datani àti Abiramu sílẹ̀. Isòtẹ̀ àwọn ọ̀kùnrin àtíjọ́ náà ni èso náà, idí sì ni ikòsílẹ̀ iránṣẹ̀ Laodikea tí ó dé pẹ̀lú ìmọ̀lẹ̀ tí a fi kún un ti “àkókò méje” ní ọ̀dún 1856, léyìn náà sì pò sí i dé isòtẹ̀ sí àwọn ipilẹ̀ ní ọ̀dún 1863, èyí tí ó sì mú ikolù wá sí Bíbẹ̀lì ní àkókò, léyìn náà sí Èmí Àsoṣelẹ̀, pẹ̀lú fífí ẹ̀mí iwòye Kellogg wólé.

Dájúdájú àwọn akòtàn àwọn ọ̀kùnrin ìgbàni nípasẹ̀ itàn ti bo àwọn òtítọ̀ tí ó ní í ẹ̀ pẹ̀lú isòtẹ̀ náà mọ̀lẹ̀ pẹ̀lú pàntírì, àṣà ibílẹ̀, iṣe, àti àwọ̀ àwọn àròsọ̀, nítorí àwọn tí wọn n kópa nínú irú isòtẹ̀ bẹ̀ẹ̀ máa n gbìyànjú láti fi ẹ̀rì náà pamọ̀ nígbà gbogbo.

Ègbé ni fún àwọn tí n jínlẹ̀ láti fi ìmòrán wọn pamọ̀ kúrò lódò Olúwa, tí iṣẹ̀ wọn sì wà nínú òkùnkùn, tí wọn sì n wí pé, Ta ni ó rí wa? Ta ni sì mò wá? Isaiah 25:19.

Àwọn ọ̀kúnrin tí Isaiah n bá sọ̀rọ̀ nínú ẹ̀sẹ̀ náà ni àwọn tí ó dá mò gégé bí “àwọn ọ̀kúnrin ẹ̀lẹ̀gàn tí n sàkóso àwọn ènìyàn yí ní Jerusalemu,” wọn sì jẹ́ àwọn ọ̀kúnrin ìgbàani kan náà tí ó yẹ kí wọn jẹ́ olùṣọ̀ àwọn ènìyàn nínú Ezekiel orí kejọ. Nínú ẹ̀rì Ezekiel, ní ìrira-kejì, tí ó n sàmì sí iran kejì ti Adventism, wọn dáhùn àwọn ibéèrè tí àwọn ọ̀kúnrin ẹ̀lẹ̀gàn Isaiah béèrè pé, “nítòrí wọn wí pé, Olúwa kò rí wa; Olúwa ti kọ̀ ayé sílẹ̀” (Ezekiel 8:12).

“A yọ̀” ni a kéde lé àwọn aṣàtúnṣe itàn wònyẹn tí wọn n gbìyànjú láti bò òtítọ̀ iṣòtẹ̀ tí ó ṣamòná sí, tí ó sì ṣẹ̀lẹ̀ ní oḍún 1888.

A ó máa bá ikẹ̀kọ̀ yíi lọ nínú àpilẹ̀kọ̀ tí ó kàn.

“Mo gbọ̀dọ̀ bá yín sọ̀rọ̀ ní ti àwọn ipàdẹ̀ ní Minneapolis. Ní ìgbà kan, mo pinnu láti fi ipàdẹ̀ náà sílẹ̀ nítòrí mo rí, mo sì ní ìmọ̀lára ẹ̀mí àtakò líle tí ó n jọba níbẹ̀. Mi ò lè fi iṣẹ̀jú kan ṣoṣo jẹ́wọ̀ ẹ̀mí tí ó n ṣiṣẹ̀ pẹ̀lú agbára iṣàkóso lórí Arákúnrin Morrison àti Arákúnrin Nicola. Mi ò lè fi iṣẹ̀jú kan ṣoṣo ṣiyèméjì nípa irú ẹ̀mí tí ẹ̀ jẹ́ ti rẹ̀. Dájúdájú, kí í ṣe Ẹ̀mí Olórún, àti kí ẹ̀ má bàa bá a lọ nínú ẹ̀tan yíi, nítòrí náà ni mo ṣe kọ̀wé sí yín bá yíi.

“Ní òru léyìn tí mo ti pinnu pé ẹ̀mí kí yóò dúró sí Minneapolis mó, nínú àlá tàbí iran òru—ẹ̀mí kò lè sọ̀ dájú èyí tí ó jẹ́—eni kan tí ó ga tí ìrísí rẹ̀ sì jẹ́ ti àṣẹ̀ mú ìránṣẹ̀ kan wá fún mi, ó sì fi hàn mí pé ifẹ̀ Olórún ni kí n dúró ní ipò ojúṣe mi, àti pé Olórún tikára Rẹ̀ yóò jẹ́ Olùrànlọ̀wọ̀ mi, yóò sì gbé mi ró kí n lè sọ̀ àwọn ọ̀rọ̀ tí Yóò fi fún mi. Ó ní, ‘Fún iṣẹ̀ yíi ni Olúwa ti gbé ọ̀ dide. Àwọn apá ayérayé Rẹ̀ wà ní abẹ̀ rẹ̀. Láti inú ipàdẹ̀ yíi ni a ó ti ṣe àwọn ipinnu fún iyè tàbí fún ikú; kí í ṣe pé ẹ̀nikẹ̀ni ní láti ṣẹ̀gbé, ṣùgbọ̀n ìgbéraga ti ẹ̀mí àti ìgbẹ̀kẹ̀lé ara ẹ̀ni yóò ti ilẹ̀kùn pa kí a má bà a jẹ́ kí Jèsù àti agbára Ẹ̀mí Mímọ̀ Rẹ̀ wólé. Wọn yóò tún ní ànfàànì miiran kí a lè mú wọn bó kúrò nínú ẹ̀tan, kí wọn sì ronúpiwàdà, jẹ́wọ̀ ẹ̀sẹ̀ wọn, kí wọn sì wá sọ̀dọ̀ Kristi, kí wọn sì yí padà, kí Ó lè mú wọn láradá.’”

“Ó ní, ‘Tẹ̀lẹ̀ mi.’ Mo tẹ̀lẹ̀ aṣáájú mi, ó sì mú mi lọ̀ sí oríṣìrìṣìí ilé níbi tí àwọn ará n gbé, ó sì ní, ‘E gbọ̀ àwọn ọ̀rọ̀ tí a sọ̀ níbi, nítòrí a ti kọ̀ wọn sínú iwé àwọn àkọ̀sílẹ̀, àwọn ọ̀rọ̀ wònyí yóò sì ní agbára idálẹ̀bi lórí gbogbo àwọn tí wọn bá kó ipa kan nínú iṣẹ̀ yíi tí kí í ṣe gégé bí ẹ̀mí oṣgbón láti òkè, ṣùgbọ̀n gégé bí ẹ̀mí tí kí í sọ̀kalẹ̀ láti òkè, bí kò ṣe láti isàlẹ̀ wá.’”

“Mo fetí sí àwọn ọ̀rọ̀ tí a sọ̀, tí ó yẹ kí ó mú kí olúkúlùkù àwọn tí ó sọ̀ wọn tíjú. Àwọn ọ̀rọ̀ ẹ̀gàn ni wọn n sọ̀ láti ọ̀dọ̀ ọ̀kan sí ọ̀dọ̀ ẹ̀lòmíràn, tí wọn fi n ṣe yẹyẹ̀ sí àwọn arákúnrin wọn A. T. Jones, E. J. Waggoner, àti Willie C. White, àti tẹ̀mì pẹ̀lú. Ipo mi àti iṣẹ̀ mi ni àwọn tí ó yẹ kí wọn ti n ṣe iṣẹ̀ ìrẹ̀lẹ̀ ọ̀kàn wọn níwájú Olórún, tí wọn sì n tún ọ̀kàn ara wọn ṣe ní itólẹ̀ṣeṣe, fi sílẹ̀ fún àsoyẹ̀ láìsí idènà. Ó dà bí ẹ̀ni pé àfàsínà kan wà nínú fífi ọ̀kàn rò lórí àwọn àṣiṣe àròjìnlẹ̀ àti àwọn ọ̀rọ̀ tí a fojú inú dá sílẹ̀ nípa àwọn arákúnrin wọn àti iṣẹ̀ wọn, èyí tí kò ní ipilẹ̀ kankan nínú òtítọ̀, àti nínú ṣiṣiyèméjì, àti sisọ̀, àti kíkọ̀ àwọn nṛkan kíkòrò gégé bí àbájáde àìgbàgbọ̀, ibéèrè, àti àìní ìgbàgbọ̀.”

“Olùdarí mi wí pé, ‘A ti kọ̀ èyí sínú àwọn iwé gégé bí ẹ̀rì lòdì sí Jèsù Kristi. Ẹ̀mí yíi kò lè bá Ẹ̀mí Kristi, ti òtítọ̀, wà ní iṣòkan. Wọn ti mutí yó pẹ̀lú ẹ̀mí itakò, wọn kò sì mò ju òmùtí lọ̀ pé irú ẹ̀mí wo ni n sàkóso ọ̀rọ̀ wọn tàbí iṣe wọn. Ẹ̀sẹ̀ yíi jẹ́ ikùnsínú sí Olórún ní ọ̀nà àkànṣe. Ẹ̀mí

yí kò ní ìrira kankan sí Èmí òtító àti òdodo ju èmí tí ó ru àwọn Júù sókè láti dá àjòṣepò kan sílẹ̀ láti ṣe iyéméjì, láti ṣàríwísí, àti láti di amí lórí Kristi, Olúdàndè ayé.

“A sọ fún mi nípasẹ̀ aṣáájú mi pé eḗrìí kan wà sí ọ̀rò aláìní Kristi náà, ọ̀rò iṣòtẹ̀ ọ̀lópò èniyàn náà, èyí tí ó fí ẹ̀rì hàn nípa èmí tí ó ru àwọn ọ̀rò náà sókè. Nígbà tí wọn wọ inú àwọn yàrá wọn, àwọn àngẹ̀lì búburú bá wọn wọlé, nítorí pé wọn ti ti ilẹ̀kùn mọ́ Èmí Kristi, wọn kò sì fẹ́ fetí sí ohùn Rẹ̀. Kò sí irẹ̀lẹ̀ ọ̀kàn níwájú Ọ̀lórùn. A kì í sàbà gbọ́ ohùn àdúrà, ṣùgbọ̀n àríwísí àti àwọn ọ̀rò tí a mú gbòdòrò ju òtító lọ àti àwọn iròyìn àfojúsùn àti àwọn ipèníjà ọ̀kàn àti ilara àti owú àti ifura búburú àti ẹ̀sùn èké ni ó gbilẹ̀. Bí a bá ti la ojú wọn sílẹ̀, ìbá jẹ́ pé wọn rí èyí tí ì bá ti dẹ̀rù bà wọn, iyeṅ iyò ayò àwọn àngẹ̀lì búburú. Wọn ì bá sì tún rí Olùṣọ́ kan tí ó ti gbọ́ gbogbo ọ̀rò, tí ó sì ti forúkọ̀sílẹ̀ àwọn ọ̀rò wònyí sínú àwọn iwé ọ̀run.”

“Nígbà náà ni a jẹ́ kó yé mi pé ní àkókò yí yòò jẹ́ asán láti ṣe ipinnu kankan nípa àwọn ipò lórí àwọn kókó-ẹ̀kó itọ̀ni, nípa ohun tí ó jẹ́ òtító, tàbí láti retí èmí iwádíí òdodo kankan, nítorí pé a ti dá àjòṣepò kan sílẹ̀ láti má jẹ́ kí iyípadà kankan wá bá àwọn èrò lórí kókó tàbí ipò kankan tí wọn ti gbà, gégé bí àwọn Júù náà kò ṣe jẹ́ bẹ̀. Ọ̀pò ohun ni Aṣáájú mi sọ fún mi tí èmi kò ní òmìnira láti kọ. Mo rí ara mi pé mo jókòó sí orí ibùsùn nínú èmí ibànújẹ́ àti ipónjú, pẹ̀lú èmí ipinnu dídúróṣinṣin láti dúró ní ipò ojúṣe mi tí tí di ọ̀pin ipàdé náà, kí n sì léyìn náà dúró de itòsọ̀nà Èmí Ọ̀lórùn tí yòò sọ fún mi bí mo ṣe gbọ̀dò rìn àti ipa-ònà wo ni mo gbọ̀dò tọ̀.” The 1888 Materials, 277, 278.